

Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeğinin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi

Pınar Öztürk
Hacettepe Üniversitesi

Yeliz Kındap
Cumhuriyet Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların içselleştirilmiş homofobi düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeği'ni (LIHÖ) (Szymanski ve Chung, 2002) Türkçe'ye uyarlamak ve Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin sınamaktır. Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeği 140 lezbiyen ve biseksüel kadına uygulanmıştır. Faktör analizi sonuçları ölçeğin faktör yapısının orijinal çalışmadan farklı olarak dört boyutlu olduğunu göstermiştir. Orijinal ölçekten farklı olarak Lezbiyen Olma Hakkında Kişisel Duygular ve Lezbiyenliğe Yönelik Ahlaki ve Dinsel Tutumlar alt ölçeklerinde yer alan maddelerin tek bir faktör altında yük aldığı görülmüş ve faktör *Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlaki/Dinsel Tutumlar (LYKDT)* olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin, iç tutarlık katsayıları Lezbiyen Topluluğuyla Bağlantı alt ölçeği için .91; Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik alt ölçeği için .91; Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlaki/Dinsel Tutumlar alt ölçeği için .88 ve Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar alt ölçeği için .78'dir. Ölçeğin geçerliğine ilişkin olarak ise beklendiği gibi içselleştirilmiş homofobinin benlik saygısıyla ve yaşam memnuniyetiyle negatif yönde; yalnızlık düzeyiyle pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca cinsel yönelimi ailesi tarafından bilinen kadınların bilinmeyenlere göre içselleştirilmiş homofobi düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Sonuç olarak bulgular, ölçeğin lezbiyen ve biseksüel kadınların içselleştirilmiş homofobi düzeyinin farklı boyutlarının ölçülmesinde güvenilir bir araç olarak kullanılabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: İçselleştirilmiş homofobi, lezbiyen ve biseksüel kadın, benlik saygısı, yalnızlık düzeyi, yaşam memnuniyeti

Abstract

The aim of the this study is to adapt the Lesbian Internalized Homophobia Scale (Szymanski & Chung, 2002) that is employed to measure lesbian and bisexual women's internalized homophobia, to Turkish culture and to examine the psychometric properties of the Turkish version of the scale. LIHS was administered to 140 Turkish lesbian and bisexual women. Results of the factor analysis revealed that there are four factor structures different from the original structure of the scale. As distinct from the original scale, the items of *Personal Feelings about Being a Lesbian* and of *Moral and Religious Attitudes toward Lesbianism* subscales were received under the load of a single factor and were entitled as *Personal Feelings about Being a Lesbian and Moral/Religious Attitudes*. The internal consistency coefficients for the LIHS subscales ranged from 0.78 to 0.91. The correlations among the scales and subscales were as expected. Higher levels of internalized homophobia were associated with lower self-esteem and life satisfaction, and greater loneliness. Further, significant negative correlations between questions regarding outness (disclosure to parents) and internalized homophobia were found. In conclusion, our findings indicated that LIHS can be used to measure different dimensions of internalized homophobia in lesbian and bisexual women as a reliable medium.

Key words: Internalized homophobia, lesbian and bisexual woman, psychometric properties, self-esteem, loneliness, life satisfaction

1970'lerin başında eşcinselliğe ve eşcinsellere karşı nefreti, gerçek dışı korkuyu ve hoşgörüsüzlüğü ifade etmek amacıyla homofobi (homophobia) kavramı kullanılmaya başlanmıştır (Weinberg, 1972). Homofobinin ilk kavramlaştırıldığı yıllarda bireysel süreçler üzerine vurgu yapılmakla birlikte; günümüzde homofobi kavramı belirli bir sosyal-kültürel bağlam içerisinde ele alınmaktadır (Szymanski ve Chung, 2002). Homofobi kişisel bir korku ve gerçek dışı bir inanç olmanın çok ötesinde kültür ve anlam sistemleriyle, kurumlar ve sosyal geleneklerle ilişkili olarak ele alınması gereken, politik bir alanda oluşan gruplar arası bir süreç olarak görülmektedir (Göregenli, 2003). İçselleştirilmiş homofobi (internalized homophobia) ise lezbiyenlerin, geylerin ve biseksüellerin toplumun eşcinselliğe yönelik olumsuz yargılarını, tutumlarını ve sayıltılarını içselleştirmesi olarak tanımlanmaktadır (Malyon, 1982; Shidlo, 1994).

Araştırmalarda lezbiyen, biseksüel, gey ve transseksüellere yönelik olumsuz tutumların birçok toplumda yaygın olduğu gösterilmektedir (bkz. Herek ve Glunt, 1993). Eşcinsellik diğer toplumlarda olduğu gibi Türkiye'de de pek çok insan tarafından kabul edilmekte ve normal dışı olarak algılanmaktadır (Gelbal ve Duyan, 2006; Sakallı ve Uğurlu, 2001). Ülkemizde hala eşcinselliğin "tedavi edilebilir bir hastalık" olduğunu savunan hekimlerin varlığı (örn., Keçe, 2009); eşcinsellerin çalışma hayatlarında maruz kaldıkları ayrımcılık ve hukuki adaletsizlikler; dernek kurma ya da sendikalaşmalarına yönelik heteroseksist engellemeler ve cinsel yönelimlerinden dolayı yaşam haklarının ellerinden alınması (cinayetler) ülkemizdeki eşcinsellere ve eşcinselliğe yönelik homofobik tabloyu özetler niteliktedir (Erol, 2008). Toplumun bu tür önyargılı ve heteroseksist tutumlarından dolayı Türkiye'de pek çok eşcinsel, cinsel yönelimlerini açıktan yaşayamamakta (Öztürk ve Kozacıoğlu, 1996) ya da kendi cinsel yönelimleriyle ilgili psikososyal açıdan problemler yaşamaktadırlar.

Araştırmalarda içselleştirilmiş homofobinin geleneksel cinsiyet rolleri, heteroseksist ideoloji, kendi cinsel yönelimine ilişkin çatışma duygusu, cinsel yönelimini çevresiyle paylaşmada sınırlılıklar, lezbiyen/gey gruplarıyla iletişime girmedeki zorluklar, toplumdan ve lezbiyen/gey topluluklarından algılanan desteğin sınırlı olmasıyla ilişkili olduğu gösterilmiştir (Herek, Cogan, Gillis ve Glunt, 1998; Kahn, 1991; McGregor, Carver, Antoni, Weiss, Yount ve Ironson, 2001; Szymanski, Chung ve Balsam, 2001). İçselleştirilmiş homofobinin benlik-saygısı ile ilişkisine yönelik araştırma bulguları ise farklılık göstermektedir. Bazı çalışmalarda, içselleştirilmiş homofobi düzeyi yüksek olan bireylerin düşük benlik saygısına sahip oldukları bulunurken (Szymanski ve Chung, 2001; Szymanski ve Kashubeck-West, 2008); bazı çalışmalarda iki değişken arasında bir ilişki bulunmamıştır (Herek ve ark., 1998; McGregor ve ark., 2001).

İçselleştirilmiş homofobi yalıtım, kendini keşfetme korkusu, kendini kandırma ve lezbiyen/biseksüel değilmiş gibi davranma; kendinden-nefret etme ve utanma; eşcinselliği ahlaki ve dini açıdan onaylamama; diğer lezbiyenlere/geylere yönelik olumsuz tutumlar ve bir çocuğun lezbiyen/gey çift tarafından büyütülmesi fikrine karşı olma gibi yollarla kendini gösterebilmektedir (Gartrell, 1984; Neisen, 1993; Ross ve Rosser, 1996). Dolayısıyla içselleştirilmiş homofobiyi anlamının ve tespit etmenin (1) homofobik/ heteroseksist bir toplumda yaşamının sonucu olarak lezbiyen, gey ve biseksüellerin farklı düzeylerde deneyimledikleri gelişimsel bir fenomen olması (2) depresyon, düşük benlik-saygısı, yakın ilişki kurma ve ilişkiyi sürdürmedeki zorluklar, intihar eğilimi gibi psiko-sosyal problemlerle ilişkili olması (diPlacido, 1998; Szymanski ve Chung, 2001) (3) psikolojik problemlerden kaynaklı danışma hizmeti almak isteyen eşcinsel bireyleri anlamada ve yardımcı olmada açımlayıcı bir öge olması ve son olarak (4) içselleştirilmiş homofobiye ilişkin çalışmalarda elde edilen bilgiler, lezbiyen ve geylerin psiko-sosyal gelişimlerini ilerletici ve eşcinselliğe ilişkin yaşadıkları psikolojik stresi önleyici müdahale olanağı sunması açısından incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir (Shidlo, 1994).

Lezbiyenler ve geyler için içselleştirilmiş homofobi eşit derecede kritik bir öneme sahip olmakla birlikte, her iki cinsiyet arasında psiko-sosyal farklılıklar bulunmakta ve toplumların erkeğe-kadına yükledikleri anlamlar farklılık göstermektedir. Bundan dolayı da içselleştirilmiş homofobinin her iki cinsiyet için ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir (De Monteflores ve Schultz, 1978). Örneğin, lezbiyen kimlik oluşumunun toplumsal cinsiyet rollerinin sosyalizasyonundan, cinsel baskılardan, erkek egemenliği altındaki cinsiyet ayrımcılığı yaklaşımlardan etkilendiği bilinmektedir (McCarn ve Fassinger, 1996; Roth, 1985). Dolayısıyla hemen bütün lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların birincisi patriarkal sistemde bir kadın olarak, ikincisi heteroseksist toplumda lezbiyen/biseksüel kadın olarak iki farklı konumlanışı söz konusudur. Böylece hem kadın hem de lezbiyen/biseksüel olarak aileden, arkadaşlardan, medyadan, işyerinden, okuldan maruz kaldıkları cinsiyetçi ve heteroseksist mesajları çeşitli derecelerde içselleştirme eğilimleri gösterebilmektedirler (Szymanski ve Kashubeck-West, 2008).

İlgili literatür incelendiğinde içselleştirilmiş homofobiyi ölçmek amacıyla geliştirilen ölçme araçlarının geylere yönelik olduğu, gey kültürüne ilişkin maddelerle oluşturulduğu görülmektedir (bkz. Herek 1984; Martin ve Dean, 1987; Mayfield, 2001; Ross ve Rosser, 1996; Wagner, Serafini, Rabkin, Remien ve Williams, 1994). Örneğin Martin ve Dean'in (1987) erkek eşcinseller için geliştirdikleri İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeği (Internalized Homophobia Scale -IHP) DSM-III'de yer alan ho-

moseksüel ego-uyumsuzluğu (ego-dystonic homosexuality) kriterleri temelinde oluşturulan bir ölçme aracıdır. Herk ve arkadaşlarının (1998) bahsi geçen ölçeği lezbiyenlere uyarlayarak yaptıkları çalışmada, erkek eşcinseller için geliştirilen ölçeğin lezbiyenlerde kullanılmasının araştırmanın sınırlılıklarından biri olduğuna işaret etmişlerdir. Dolayısıyla ilgili yazında erkek eşcinseller için ve erkek eşcinsel kültürü temel alınarak oluşturulan ölçme araçlarının uyarlama yolu ile lezbiyenlere ve biseksüel kadınlara uygulanması, hem kuramsal hem de pratik bazı sınırlılıklar barındırdığı öne sürülmektedir.

Literatürde lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların içselleştirilmiş homofobi düzeylerini doğrudan değerlendirmeye olanak tanıyan bir ölçme aracının olmamasından hareketle Szymanski ve Chung (2001) tarafından Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeği (Lesbian Internalized Homophobia Scale-LIHS) geliştirilmiş ve ölçeğin lezbiyenlerin/biseksüel kadınların kendi cinsel yönelimlerine ilişkin algılarını anlamada, tespit etmede ve olası psiko-sosyal problemlerle ilişkilerini ortaya çıkarmada önemli katkılar sunduğu gösterilmiştir.

Szymanski ve Chung ölçeği geliştiriminin ilk adımı olarak ilgili literatür çerçevesinde ölçek maddelerini ya kendileri tarafından ya da yayınlanmış çalışmalardan yararlanarak oluşturmuşlardır (örn., “arkadaşlarımın çoğu lezbiyendir”). Ölçeği beş alt boyut üzerinden şekillendiren araştırmacıların örneklemini % 70.5 lezbiyen; % 18.2 biseksüel fakat öncelikle kendini lezbiyen olarak gören; % 7 biseksüel fakat öncelikle kendini heteroseksüel olarak gören toplam 303 kadın oluşturmuştur. Ayrıca ölçeğin yapı geçerliği sınamak amacıyla içselleştirilmiş homofobinin benlik saygısı ve yalnızlık düzeyiyle ilişkileri incelenmiştir. Yapılan psikometrik değerlendirmeler sonucunda araştırmacılar ölçeğin kuramsal olarak oluşturdukları beş boyuttan oluştuğunu ve ölçeğin yeterli derecede geçerliğe ve güvenilirliğe sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Araştırmacılar tarafından, ölçek lezbiyenlerle birlikte biseksüel kadınlara da uygulanabilmesi için aynı maddeler üzerinden “biseksüel kadın” ibaresi eklenerek yeniden uyarlanmıştır (örn., “arkadaşlarımın çoğu lezbiyenler ya da biseksüel kadınlardır”) (Balsam ve Szymanski, 2005). Kadın katılımcıların kadınlarla olan sevgililik ilişkilerinde cinsel yönelimini açıklama, içselleştirilmiş homofobi, şiddet ve stresin rolünü değerlendirdikleri çalışmalarında lezbiyenler ve biseksüel kadınları sonuç değişkenler bakımından karşılaştırmışlardır.

Ülkemizde ise lezbiyenlere ve geylere yönelik tutumları inceleyen çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği dikkat çekicidir (Sakallı-Uğurlu, 2006). Eşcinsellere yönelik tutumlarla demografik özellikler (Gelbal ve Duyan, 2006); cinsiyetçilik (Sakallı, 2002); eşcinsellerle sosyal bağlantı içinde olup olmama (Sakallı ve Uğurlu, 2001, 2002; Çırakoğlu, 2006; Şah, 2009); eşcinselliğe ilişkin yaklaşımlar ve inanışlar (Güney, Kargı ve Çorbacı-

Oruç, 2004); erkeklığın egemen söylemi (Ertan, 2008); önyargı ve ayrımcılık (Sakallı ve Uğurlu, 2004; Okutan, 2010); nefret suçu (Çolak, 2009); ailesel örüntüler (Okusal, 2008) gibi değişkenlerle arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalar ve ayrıca eşcinsellere yönelik tutumları ölçmeye olanak tanıyan ölçme aracı geliştirme ve uyarlama çalışmaları (Duyan ve Gelbal, 2004; Doğan, Doğan, Beştepe ve Eker, 2008; Saraç, 2008) literatürde yer almaktadır. Öte yandan ülkemizde içselleştirilmiş homofobiye ilişkin bilinen çalışma sadece eşcinsel erkekleri kapsamaktadır (Yüksel, 2002). Yüksel, Türkiyeli erkek eşcinsellerin ruh sağlıklarını ve intihar olasılıklarını yordayan faktörleri belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada yüksek düzeydeki içselleştirilmiş homofobinin, daha az kendine güven duyma, daha az cinsel yönelimini açma, algılanan sosyal desteğin daha düşük düzeyde olmasıyla ve intihar olasılığının daha yüksek olmasıyla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bahsi geçen çalışmada ayrıca erkeklere yönelik arzu düzeyinin, heteroseksüel arkadaşlara açılmanın ve olumsuz duygularının içselleştirilmiş homofobiyi yordadığı bulunmuştur.

Özet olarak, Türkiye’de lezbiyenlere ve geylere yönelik tutumları ölçen araştırmalar olmasına rağmen, lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların içselleştirilmiş homofobi düzeylerini değerlendiren bir ölçme aracının olmadığı, dolayısıyla da içselleştirilmiş homofobiyi belirli psikolojik sonuç değişkenler bakımından inceleyen yayınlanmış bir çalışmanın bulunmadığı dikkat çekmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında, bu çalışmada Szymanski ve Chung (2001) tarafından geliştirilen LIHÖ’nün Türkiye’deki lezbiyenler ve biseksüel kadınlardan oluşan bir örneklem üzerinde psikometrik özellikleri incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Örneklem

Araştırmanın örneklemini İstanbul (% 43.5) ve Ankara (% 38.4) gibi Türkiye’nin farklı şehirlerinde (örn., Muğla, Eskişehir vs.) yaşayan toplam 140 kadın oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan - kendi cinsiyetle bir kez de olsa duygusal ve/veya fiziksel ilişki yaşayan- kadınların % 61.3’ünü cinsel yönelimlerini lezbiyen, % 36.5’inin biseksüel ve % 2.2’sinin de heteroseksüel olarak belirttikleri görülmüştür. Katılımcıların yaşları 18 ile 50 arasında değişmektedir ($Ort_{yas} = 27.80$; $S = 6.33$). Katılımcıların % 1.4’ü ilkököl, % 16.2’si lise, % 7.4’ü iki yıllık yüksekokul, % 41.9’u üniversite, % 14.7’si yüksek lisans mezunu olup % 18.4’ünün üniversite eğitimi devam etmektedir. Katılımcıların % 8.8’i 450 TL ve altı, % 22.8’i 450-750 TL, % 30.9’u 750-1500 TL, % 24.3’ü 1500-3000 TL, % 9.6’sı 3000-5000 TL, % 3.7’si 5000 TL ve üzeri gelire sahip olduğunu bildirmiştir. Cinsel yönelimleri lezbiyen ya da biseksüel olan kadınların %

72.5'i cinsel yönelimlerini aileden en az bir kişiyle paylaştıklarını, bu kişilerin de genellikle anneleri (% 35.8) ya da kardeşleri (% 46.8) olduklarını bildirmişlerdir. Katılımcıların yaşamlarından memnuniyetleri yedi dereceli bir ölçek üzerinden değerlendirilmiş (1 = hiç memnun değilim, 7 = çok memnunuz); kadınların yaşam memnuniyeti ortalaması 4.87 ($S = 1.17$) olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeği - LİHÖ (Lesbian Internalized Homophobia Scale). Szymanski ve Chung (2001) tarafından lezbiyenlerin içselleştirilmiş homofobi düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek 52 maddeden (28 ters ve 24 düz) ve 5 alt ölçekten oluşmaktadır. *Lezbiyen Topluluğuyla Bağlantı - LTB (Connection with the Lesbian Community)* alt ölçeği, diğer lezbiyenlerle bağlantı düzeyini, onları sosyal destek ağı olarak algılayıp algılamadığını ya da lezbiyen kültürüne özgü materyallere aşinalığını ölçmeyi amaçlayan 13 maddeden oluşmaktadır (orijinal maddeleri: 1, 5, 11, 16, 20, 21, 22, 29, 36, 39, 40, 46 ve 52). Lezbiyen topluluklarla sosyal ilişkide olma ile olmama arasında değişen ranji vardır (örnek madde: “kendimi diğer lezbiyenlerden/biseksüel kadınlardan yalıtılmış ve uzak hissedirim.”). *Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik - LKK (Public Identification as a Lesbian)* alt ölçeği bir kadının kendi lezbiyen kimliğini nasıl yönettiğini/düzenlediğini ölçmeyi amaçlayan 16 maddeden oluşmaktadır (orijinal maddeleri: 2, 8, 12, 15, 19, 24, 25, 26, 28, 30, 34, 41, 43, 44, 45 ve 47). Kendini keşfetme korkusu ve lezbiyen/biseksüel değilmiş gibi davranmadan, kimliğini başkalarına açıklamaya değişen bir ranji vardır (örnek madde: “herhangi birinin lezbiyen/biseksüel olduğumu fark etmesinden kaygı duymam”).

Lezbiyen Olma Hakkında Kişisel Duygular - LKD (Personal Feelings About Being a Lesbian) alt ölçeği 8 maddeden oluşmaktadır ve kişinin cinsel yönelimine ilişkin kendini reddetme ve kendilik kabul düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır (örnek madde: “kadınlardan hoşlandığım için kendimden nefret ediyorum”) (orijinal maddeleri: 6, 14, 18, 23, 27, 31, 35 ve 38). **Lezbiyenliğe Yönelik Ahlaki ve Dinsel Tutumlar - LYADT (Moral and Religious Attitudes Toward Lesbianism)** alt ölçeği 7 maddeden oluşmaktadır (orijinal maddeleri: 3, 7, 17, 32, 42, 48 ve 51). Bu alt ölçek kişinin suçlaması ile tolerans/kabul etmesi arasında değişen tutumlarını ölçmeyi amaçlamaktadır (Örnek madde: “heteroseksüel çiftler gibi, lezbiyen çiftlerin de evlat edinmelerine izin verilmelidir.”). **Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar - DLYT (Attitudes Toward Other Lesbians)** alt ölçeği lezbiyen gruplarına yönelik kişinin kendini ait hissedip hissetmemesini ölçmeyi amaçlayan 8 maddeden oluşmaktadır (orijinal maddeleri: 4, 9, 10, 13, 33, 37, 49 ve 50) (örnek madde: “çok erkeksi lezbiyenlere katlanamıyorum.

Onlar, bir grup olarak lezbiyenlerin kötü görünmesine neden oluyorlar”).

Her bir madde yedi dereceli ölçek üzerinden değerlendirilmektedir (1 = hiç katılmıyorum, 7 = tamamen katılıyorum). Ölçekten elde edilen yüksek puan bireyin içselleştirilmiş homofobi düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Szymanski ve Chung (2001) alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısını sırasıyla .87, .92, .79, .74 ve .77 olarak bulmuşlardır. Alt ölçekler arası korelasyon değerleri .37 ve .57 arasında değişmekte ve ölçeğin toplam Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .94'tür. Alt ölçek puanları ile ölçeğin toplam puanları arasındaki korelasyon değerleri .60 ile .87 arasında değişmektedir. Araştırmacılar tarafından iki hafta arayla uygulanan test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ise ölçeğin toplam puanı ve alt ölçekler arasında sırasıyla .93, .91, .93, .88, .75 ve .87'dir. Ayrıca araştırmada ölçekten alınan genel puanın benlik saygısıyla negatif yönde ($r = -.26, p < .05$); yalnızlık düzeyiyle ise pozitif yönde ($r = .41, p < .05$) ilişkili olduğunu gösterilmiştir. Bu araştırmada Balsam ve Szymanski'nin (2005) “biseksüel” kavramıyla uyarladıkları ölçek formu kullanılmıştır. Bu formun Cronbach alfa içtutarlılık katsayısı ise .89 olarak bulunmuştur.

UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA Loneliness Scale). Russell, Peplau ve Cutrona (1980) tarafından klinik ve klinik olmayan gruptaki yetişkinler için geliştirilen ölçek, sosyal ilişkilerden alınan doyumunu değerlendiren 20 maddeden (8 ters ve 12 düz) oluşmaktadır (örnek madde: “kendimi grup dışına itilmiş hissediyorum”). Her bir madde dört dereceli ölçek üzerinden (1 = hiç yaşamam, 4 = sık sık yaşarım) değerlendirilmektedir. Ölçekten elde edilen yüksek puan bireyin yalnızlık düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .94 olarak bulunmuştur (Russell ve ark., 1980). Ülkemizde güvenilirlik çalışması Demir (1989) tarafından 18-51 yaş grubundaki klinik ve klinik olmayan grupta yapılmış, Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .96, beş hafta arayla uygulanan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .94 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .95 olarak bulunmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (Rosenberg Self-Esteem Scale). Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ölçekte 5 madde, kendilikle ilgili negatif yönelimi; 5 madde ise pozitif yönelimi ölçmektedir. Her bir madde dört dereceli ölçek üzerinden (1 = çok doğru, 4 = çok yanlış) değerlendirilmektedir (örnek madde: “kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum”). Ülkemizde ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Çuhadaroğlu (1986) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılmış, ölçeğin test tekrar test güvenilirliği .89, geçerliği ise .71 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .86 olarak bulunmuştur.

İşlem

Araştırmanın ölçekleri 3 farklı yolla katılımcılara ulaştırılmış ve uygulanmıştır: (1) Araştırmanın yönergesini ve ilgili ölçekleri içeren bir blog adresi hazırlanmıştır (www.arastirmaprojesi.blogspot). Bilgisayar ortamında, internet üzerinden uygulanan ölçeklerin blog adresi, KAOS GL Derneği yönetim kurulunun yardımları ile derneğin ilgili mail gruplarına gönderilerek, lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların araştırmaya katılımları teşvik edilmiştir. (2) Lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların arkadaş çevrelerine blog adresini ulaştırmaları ve arkadaşlarını uygulamaya katılmalarını sağlamaları istenmiştir. (3) Basılı olarak hazırlanan ölçekler KAOS GL Derneği tarafından Ankara’da organize edilen Homofobi Karşıtı Buluşma’nın gerçekleştirildiği salonda ve ayrıca dernek binasında uygulanmıştır. Araştırmaya katılanlardan hiçbir şekilde kişisel bilgileri istenmemiş ve gönüllülüğün esas alındığı, bilgilerin gizli kalacağı belirtilmiştir.

Bulgular

Geçerlik Analizleri

Ölçeğin Çeviri İşlemleri ve Kapsam Geçerliği. Bu psikometrik incelemeye konu olan Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeğinin uyarılma izni Dawn M. Szymanski’den alınmıştır. Ölçeğin Türkçe formunu oluşturmak için orijinal ölçek ilk olarak alanında uzman iki kişi tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ardından, ikisi LGBT literatürüne hakim olmak üzere, alanında ve İngilizcede uzman dört kişinin çeviri hakkındaki görüş ve önerileri alınmıştır. Yargıcılardan gelen öneriler iki kişinin ortak çalışması doğrultusunda değerlendirilmiş; dörtte üç ortaklık olan çeviri önerileri çerçevesinde gerekli düzeltmeler yapılmış ve ölçeğe son şekli verilmiştir.

Ölçeğin Yapı Geçerliği (Faktör Analizi). Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeğinin (LİHÖ) faktör yapısı temel bileşenler analiziyle değerlendirilmiştir. Ancak, verinin analiz için uygunluğu sınamak amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri hesaplanmıştır. Kişilerin rapor ettiği KMO değeri 0.84 olarak tespit edilmiş ve verinin faktör analizi için uygun olduğu görülmüştür. Faktör sayısını belirlemek için yapılan temel bileşenler analizi sonucunda kişilerin rapor ettiği Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi düzeyleri için özdeğeri 1’den büyük olan ve toplam varyansın % 70.68’ini açıklayan 13 faktör elde edilmiştir. Özdeğer grafiği (scree plot) incelendiğinde beş faktörlü çözümlenimin uygun olduğu görülmüştür. Ayrıca faktör sayısını belirlemek için paralel analiz yapılmış ve analiz sonucu dört faktörlü çözümlenimin uygun olduğuna işaret etmiştir. Ayrıca varimax rotasyonu kullanılarak ölçek maddeleri beş faktöre zorlandığında son faktörün faktör analizi sayılımsını (bir faktörün en yüksek madde faktör yükünün .50’nin altın-

da olmaması) karşılamadığı görülmüş ve maddeler dört faktöre zorlanmıştır.

Analiz sonucunda orijinal ölçekten farklı olarak Lezbiyen Olma Hakkında Kişisel Duygular ve Lezbiyenliğe Yönelik Ahlaki ve Dinsel Tutumlar alt ölçeklerinde yer alan maddelerin tek bir faktör altında yük aldığı görülmüş ve faktör *Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlaki/Dinsel Tutumlar (LYKDT)* olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin iki faktörde birden yük alan maddeleri orijinal formuna sağdik kalarak kendi faktörlerinin altında temsil edilmişlerdir. Orijinal ölçekten farklı olarak LTB alt ölçeğine ait 36. madde ve LYADT alt ölçeğine ait 48. maddenin DLYT faktöründe yük aldığı görülmüş ve bu faktör altında kabul edilmişlerdir. Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeği maddelerinin faktör yükleri, elde edilen yapıların özdeğerleri ve açıkladığı varyans değerleri Tablo 1’de sunulmaktadır. Araştırmada ayrıca her bir alt ölçeğin madde toplam korelasyonları incelenmiş, korelasyonların Lezbiyen Topluluğuyla Bağlantı alt ölçeğinde .51 ile .78; Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik alt ölçeğinde .48 ile .71; Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlaki/Dinsel Tutumlar alt ölçeğinde .33 ile .80; Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar alt ölçeğinde ise .22 ile .60 arasında değiştiği görülmüştür.

Uç Gruplar. Ölçeğin alt boyutları için aşırı iki uçta puan alan gruplar karşılaştırılmıştır. Bu amaçla örneklem en yüksek puan alan % 27’si üst grup, en düşük puan alan % 27’si alt grup olarak adlandırılmıştır. Üst ve alt grubun alt ölçeklerden aldığı puanlar *t*-testi ile karşılaştırılmış ve üst ve alt gruplar arasındaki farkın tüm alt ölçekler için anlamlı olduğu bulunmuştur. Grup ortalaması ve standart sapma değerleri ve *t*-testi sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Birleştirici Geçerlik. Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeğinin alt ölçekleri ve toplam puanın kişilerin benlik saygısı ve yalnızlık düzeyiyle ilişkisi incelenmiştir (bkz. Tablo 3). Ölçeğin alt ölçeklerinin kendi aralarındaki ve toplam puanla ilişkisinin pozitif yönde ve anlamlı olduğu görülmüştür. Lezbiyen Topluluğuyla Bağlantı ve Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlaki/Dinsel Tutumlar alt ölçeklerinin benlik saygısıyla negatif yönde ilişkili olduğu; Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik ve Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar alt ölçeklerinin ise benlik saygısıyla ilişkili olmadığı tespit edilmiştir.

Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar alt ölçeği dışında diğer alt ölçeklerin yalnızlık düzeyiyle negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca ölçeğin alt ölçeklerinin ve toplam puanının kadınların yaşam memnuniyetiyle negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Ölçeğin toplam puanının ise benlik saygısıyla negatif yönde; yalnızlık düzeyiyle pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Tablo 1. Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeğinin Faktör Örüntüsü

Maddeler	LKK	LTB	LYKDT	DLYT	h ²
2. Lezbiyen/biseksüel olduğuma dair ipucu vermemeye çalışırım.	.74	-.03	-.03	.23	.60
26. Biri benim lezbiyen/biseksüel olduğumu anlayacak diye korku içinde yaşarım.	.69	-.13	-.07	.08	.51
8. Açık bir lezbiyen/biseksüel olmakla ilgili herhangi bir sıkıntı yoktur.*	-.69	.27	.12	-.07	.57
28. Lezbiyenliğim/biseksüelliğim konusunda dikkatli olma, yalan söyleme ya da lezbiyen/biseksüel olduğumu saklama ihtiyacı duymam.*	-.69	.20	.14	-.05	.53
12. Patronumun benim bir lezbiyen/biseksüel olduğumu bilmesine aldırmam.*	-.67	.11	.03	-.26	.53
30. Heteroseksüel biriyle, kadın partnerim/sevgilim hakkında konuşurken, bir kadınla değil bir erkekle beraber olduğumu düşündürecek ifadeler kullanırım.	.66	-.01	-.08	.33	.55
24. Ailemden lezbiyen/biseksüel olduğumu gizlemek benim için önemlidir.	.65	-.06	-.07	-.12	.44
44. "Çok erkeksi" görünen ya da "fazla açık" lezbiyenlerle toplum içinde görünmekten hoşlanmam; çünkü diğerleri bu nedenle lezbiyen olduğumu düşünecektir.	.64	-.21	-.14	.41	.64
47. Heteroseksüel biriyle kadın partnerim/sevgilim hakkında konuşurken, çoğunlukla cinsiyet belirtmeyen ifadeler kullanırım; böylece cinsiyeti muğlak kalır.	.62	-.12	-.03	.29	.48
19. Heteroseksüel arkadaşlarımla, kadın partnerim/sevgilimle olan gündelik ev yaşantımı ya da lezbiyen/biseksüel arkadaşlarımla olan gündelik etkinliklerimi konuşmak konusunda rahatımdır.*	-.61	.11	.15	-.13	.41
15. Herhangi birinin lezbiyen/biseksüel olduğumu fark etmesinden kaygı duymam.*	-.57	.16	.17	-.03	.38
34. Eğer arkadaşlarım lezbiyen/biseksüel olduğumu bilselerdi, korkarım ki çoğu benimle arkadaş olmak istemezdi.	.56	-.12	-.24	.08	.39
43. Ailemle lezbiyenliğimi/biseksüelliğimi tartışmak konusunda kendimi rahat hissedirim.*	-.51	.10	-.02	-.05	.27
31. Lezbiyen/biseksüel olmak geleceğe bakışımı karamsar ve ümitsiz bir hale getiriyor.	.51	-.13	-.38	.12	.44
27. Elimden gelseydi cinsel yönelimimi değiştirir ve heteroseksüel olurum.*	.51	-.28	-.48	.03	.56
25. Eşcinsellik hakkında toplum içinde rahatlıkla konuşurum.*	-.47	.14	.17	-.22	.32
7. Kadın eşcinselliğinin günah olduğuna inanıyorum.*	.44	-.05	-.42	.12	.38
41. Kadın sevgililerim, sanki sadece arkadaşlarıymış gibi davranırım.	.41	-.18	-.28	.08	.28
22. Lezbiyen/gey/biseksüel topluluğunun bir parçası olmak benim için önemlidir.	-.01	.80	.13	-.25	.72
52. Lezbiyenlere/biseksüel kadınlara yönelik kaynaklara aşınayım (örn., kitabevleri, destek grupları, barlar, vb.).	-.28	.76	.03	-.17	.69
46. Lezbiyen müzik festivallerine ve konferanslarına aşınayım.	-.32	.73	.00	-.11	.65
5. Lezbiyen/gey/biseksüel etkinliklerine ve organizasyonlarına katılmak benim için önemlidir.	-.22	.69	.03	-.37	.67
21. Lezbiyen/gey/biseksüel kitaplarına ve/veya dergilerine aşınayım.	-.28	.66	.13	-.18	.57
39. Lezbiyen/gey/biseksüel filmlerine ve/veya müziklerine aşınayım.	-.26	.57	.20	-.13	.45
20. Lezbiyen/biseksüel arkadaşlarımla olmaları benim için önemlidir.	.09	.57	.09	-.32	.44
1. Arkadaşlarımla çoğu lezbiyen ya da biseksüel kadınlardır.	-.06	.56	.10	-.01	.32
40. Lezbiyen/gey/biseksüel topluluklarının ve/veya lezbiyen/gey/biseksüel hakları hareketlerinin tarihsel gelişimi hakkında bilgi sahibiyimdir.	-.44	.55	.15	.00	.51
16. Lezbiyen/gey/biseksüel topluluğu ile etkileşime girdiğimde, sanki oraya ait değilmişim gibi, kendimi genellikle farklı ve yalnız hissedirim.*	.04	-.53	-.26	.09	.36
29. Lezbiyen/gey/biseksüel bir sosyal gruba, derneğe/oluşuma ya da organizasyona katılırken kendimi rahat hissedirim.	-.32	.53	.17	-.26	.48
11. Kendimi diğer lezbiyenlerden/biseksüel kadınlardan yalıtılmış ve uzak hissedirim.*	.16	-.50	-.27	.19	.38
17. Kadın eşcinselliği kabul edilebilir bir yaşam tarzıdır.	-.05	-.01	.68	-.09	.47
18. Lezbiyen arzularım doğrultusunda davrandığım için kötü hissediyorum.*	.33	-.29	-.63	-.06	.60
35. Lezbiyen/biseksüel olmaktan hoşnutum.	-.48	.34	.63	-.04	.74

Tablo 1 devam. Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeğinin Faktör Örüntüsü

Maddeler	LKK	LTB	LYKDT	DLYT	h ²
38. Lezbiyen/biseksüel olduğum için kendimle ilgili bir hayal kırıklığım yok.	-.24	.16	.62	-.01	.47
6. Kadınlardan hoşlandığım için kendimden nefret ediyorum.*	.34	-.23	-.61	.01	.45
14. Lezbiyen/biseksüel olmaktan gurur duyuyorum.	-.25	.31	.60	.06	.52
3. Diğer türlerde olduğu gibi, insan türünde de kadın eşcinselliği cinselliğin doğal bir ifadesidir.	.01	.23	.56	-.04	.37
23. Bir lezbiyen/biseksüel kadın olarak sevmeyi ve saygıyı hak ediyorum.	.20	.04	.54	-.13	.35
51. Lezbiyen bir aile içinde büyüme çocuklar açısından zararlıdır.*	.20	-.11	-.52	.49	.57
32. Çocuklara eşcinsel/biseksüel olmanın insanlar açısından normal ve sağlıklı olduğu öğretilmelidir.	-.07	.04	.46	-.33	.33
42. Lezbiyenlik, kadınlar için uygun ve meşru bir yaşam biçimidir.	-.11	-.06	.38	-.22	.25
33. Diğer lezbiyenlere/geylere/biseksüellere karşı duygularım çoğunlukla olumsuzdur.	.01	-.19	-.16	.73	.21
9. Lezbiyen/biseksüel topluluğunu oluşturan kadınlar arası farklılıklardan hoşnutum.*	-.16	.19	-.05	-.60	.43
50. Diğer lezbiyenler/biseksüel kadınlar hakkında sık sık olumsuz yorumlar yaparım.	.13	-.19	-.25	.53	.40
4. Çok "erkeksi" lezbiyenlere katlanamıyorum. Onlar, bir grup olarak lezbiyenlerin kötü görünmesine neden olurlar.	.37	-.18	.11	.52	.46
13. Eğer bazı lezbiyenler değişip toplumun daha geniş kesimlerince kabul edilebilir hale gelselerdi, lezbiyenler bir grup olarak bu kadar olumsuzluk ve ayrımcılıkla mücadele etmek zorunda kalmazlardı.	.10	-.05	.13	.52	.30
48. Heteroseksüel çiftler gibi, lezbiyen çiftlerin de evlat edinmelerine izin verilmelidir.*	-.11	.16	.29	-.49	.36
37. Keşke bazı lezbiyenler kendilerini bu kadar "teşhir" etmeseler. Bunu sadece var olan değerleri sarsmak için yapıyorlar ve bunun kimseye bir faydası dokunmuyor.	.37	-.16	-.14	.48	.42
36. Sosyal ortamlarda başka lezbiyenlerle/biseksüel kadınlarla birlikte bulunmak beni rahatsız eder.	.26	-.22	-.13	.46	.34
10. Diğer lezbiyenlere/biseksüel kadınlara saygı ve hayranlık duyarım.*	.30	.24	.21	-.45	.39
45. Heteroseksüel bir arkadaşım ya da tanıdığım bana homofobik ya da heteroseksist bir ifade kullanırsa sesimi çıkaramam.	.35	-.10	-.27	.42	.38
49. Lezbiyenler aşırı saldırgandır.	.18	-.19	-.37	.41	.37
<i>Özdeğer</i>	14.91	3.74	3.03	2.48	
<i>Açıklanan Varyans</i>	28.67	7.19	5.82	4.76	
<i>Alfa Katsayısı</i>	.91	.91	.88	.78	

*Ters maddeler

Not. LKK: Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik, LTB: Lezbiyen Topluluğuyla Bağlantı, LYKDT: Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlakî/Dinsel Tutumlar, DLYT: Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar

İçselleştirilmiş Homofobinin, Cinsel Yönelimin Aile Tarafından Bilinip Bilinmemesine Göre Karşılaştırılması

Araştırmada içselleştirilmiş homofobi düzeyini ailenin kadının cinsel yönelimini bilip bilmemesine göre karşılaştırmak için tek yönlü MANOVA yapılmıştır. Örneklem genelinde cinsel yönelimi ailesi tarafından bilenen kadınların sayısı ($N = 100$), ailesi tarafından bilinmeyenle göre ($N = 38$) fazla olması nedeniyle cinsel yönelimi ailesi tarafından bilenen kadınlardan seçkisiz

olarak bir grup kişi analiz dışında bırakılmış ve analizler $N = 96$ kadın üzerinden yürütülmüştür. Analiz sonuçları, cinsel yöneliminin aile tarafından bilinmesinin (Wilks' $\lambda = .72$, $F_{4,91} = 8.69$, $p < .01$, $\eta^2 = .28$) bağımlı değişkenler üzerindeki temel etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Temel etkinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını belirlemek için yapılan ileri analizlerde, cinsel yönelimi ailesi tarafından bilinmeyen kadınların cinsel yönelimi ailesi tarafından bilenenlere göre Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeğinin tüm alt boyutların-

Tablo 2. Alt ve Üst Grupların Karşılaştırılması ve Gruplar İçin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişkenler	Alt Grup (n = 38)		Üst Grup (n = 38)		t
	Ort.	S	Ort.	S	
LTB	2.93	1.54	4.25	0.89	-4.53***
LKK	1.77	0.33	4.99	0.74	-24.49***
LYKDT	1.03	0.08	2.83	0.95	-11.57***
DLYT	1.33	0.25	3.76	0.59	-23.13***

***p < .001

Not. LTB: Lezbiyen Topluluğuyla Bağlantı, LKK: Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik, LYKDT: Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlaki/Dinsel Tutumlar, DLYT: Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar

Tablo 3. Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeğinin (LİHÖ) Altölçeklerinin ve Toplam Puanının Benlik Saygısı ve Yalnızlık Düzeyiyle Korelasyonları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
1. LTB	-							
2. LKK	.54***	-						
3. LYKDT	.56***	.61***	-					
4. DLYT	.57***	.51***	.47***	-				
5. LİHÖ Toplam	.80***	.84***	.69***	.76***	-			
6. Benlik Saygısı	-.24**	-.13	-.32***	-.08	-.23**	-		
7. Yalnızlık	.32***	.44***	.25**	.13	.40***	-.54***	-	
8. Yaşam Memnuniyeti	-.32***	-.29***	-.34***	-.26***	-.30***	.37***	-.43***	-
Ort.	2.99	3.21	1.73	2.40	2.53	3.31	1.79	4.87
S	1.26	1.32	0.87	0.99	0.83	0.47	0.63	1.17

p < .01, *p < .001

Not. LTB: Lezbiyen Topluluğuyla Bağlantı, LKK: Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik, LYKDT: Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlaki/Dinsel Tutumlar, DLYT: Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar

da yüksek puan aldıkları görülmüştür. Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeği alt ölçeklerinden alınan puanların ortalama, standart sapma değerleri ve analiz sonuçları Tablo 4'de sunulmuştur.

Lezbiyenlerde ve Biseksüel Kadınlarda İçselleştirilmiş Homofobinin Yordanmasına İlişkin Analiz Sonuçları

Benlik saygısı, yalnızlık düzeyi ve yaşam memnuniyetinin lezbiyenlerde içselleştirilmiş homofobi düzeyini ne ölçüde yordadığını belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon eşitliğine ilk adımda kontrol amacıyla kadınların gelir durumu; ikinci adımda benlik saygısı, üçüncü adımda ise yalnızlık

düzeyi ve yaşam memnuniyetinin girilmiştir. İlk adımda analize girilen değişkenin içselleştirilmiş homofobi düzeyinde gözlenen varyansın % 5'ini açıkladığı ve varyansa yaptığı katkılarının anlamlı olduğu görülmüştür. İkinci aşamada analize dahil edilen benlik saygısının analize dahil edilmesiyle açıklanan toplam varyans oranının % 11'e yükseldiği ve söz konusu değişkenin varyansa yaptığı katkının anlamlı olduğu görülmüştür. Üçüncü aşamada analize dahil edilen yalnızlık düzeyi ve yaşam memnuniyetinin analize dahil edilmesiyle açıklanan toplam varyans oranının % 24'e yükseldiği ve söz konusu değişkenlerin varyansa yaptığı katkının anlamlı olduğu görülmüştür (bkz. Tablo 5). Sonuç olarak kadın-

Tablo 4. Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeğiyle İlgili MANOVA Sonuçları, Ailenin Kadınların Cinsel Yönelimini Bilip Bilmemesine Göre Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişkenler	Grup	Ort.	S	n	$F_{1,94}$
Lezbiyen Topluluğuyla Bağlantı	Ailede bilen yok	3.40	1.42	38	7.85**
	Ailede bilen var	2.64	1.22	58	
Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik	Ailede bilen yok	4.07	1.33	38	34.29***
	Ailede bilen var	2.60	1.11	58	
Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlaki/Dinsel Tutumlar	Ailede bilen yok	2.00	1.22	38	6.10**
	Ailede bilen var	1.52	0.66	58	
Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar	Ailede bilen yok	2.59	1.10	38	5.75**
	Ailede bilen var	2.10	0.89	58	

** $p < .01$, *** $p < .001$ **Tablo 5.** Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobinin Yordanmasına İlişkin Analiz Sonuçları

Aşama	Yordayıcı Değişkenler	R	R ²	ΔR^2	ΔF	β	t
1	Gelir Düzeyi	.21	.05	.05	4.92*	.21	2.22*
2	Gelir Düzeyi	.33	.11	.06	6.99**	.23	2.43**
	Benlik Saygısı					-.24	-2.64**
3	Gelir Durumu	.49	.24	.13	8.83***	.25	2.86**
	Benlik Saygısı					-.01	-.01
	Yalnızlık Düzeyi					.31	2.92***
	Yaşam Memnuniyeti					-.22	-2.09*

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

ların gelir düzeyi ve yalnızlık düzeyinin içselleştirilmiş homofobiyi pozitif yönde; benlik saygısı ve yaşam memnuniyetinin ise negatif yönde yordadığı bulunmuştur.

Tartışma

Bu çalışma, Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeği'ni (Szymanski ve Chung, 2001) Türkçeye uyarlamayı ve Türkçe formunun psikometrik özelliklerini test etmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde ölçeğin Türkçe formunun yeterli geçerlik ve güvenilirlik düzeyine sahip olduğu görülmüştür. İç tutarlılık katsayıları ve geçerlik değerleri orijinal çalışmada elde edilen değerlere paraleldir. Bu nedenle, ölçeğin Türkiyeli lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların içselleştirilmiş homofobi düzeylerini değerlendirmede yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğu söylenebilmektedir.

Çalışmanın sonuçları Szymanski ve Chung (2001) sonuçlarıyla benzerlik göstermekle birlikte bazı istisnalar söz konusudur. Tablo 2'den de izlenebileceği gibi, Szymanski ve Chung tarafından iki ayrı yapı olarak tanımlanan Lezbiyen Olma Hakkında Kişisel Duygular ve Lezbiyenliğe Yönelik Ahlaki ve Dinsel Tutumlar, bu çalışmada birleşerek tek bir faktör oluşturmuşlar ve faktör Lezbiyenliğe Yönelik Kişisel Duygular ve Ahlaki/Dinsel Tutumlar (LYKDT) olarak isimlendirilmiştir. Her iki alt ölçeğin maddeleri birlikte incelendiğinde birbirlerini dışlamadıkları, aksine bütüncül bir şekilde kişisel duygu, düşünce, inanç ve değerleri kapsadığı görülmektedir. Dolayısıyla, maddelerin tek bir faktör altında yük alması kabul edilebilir olarak değerlendirilmiştir. Yine orijinal ölçekten farklı olarak Lezbiyen Topluluğuyla Bağlantı alt ölçeğine ait 36. madde (Sosyal ortamlarda başka lezbiyenlerle/biseksüel kadınlarla birlikte bulunmak beni rahatsız eder) ve Lezbiyenliğe Yönelik Ahlaki ve Dinsel

Tutumlar alt ölçeğine ait 48. maddenin (Heteroseksüel çiftler gibi, lezbiyen çiftlerin de evlat edinmelerine izin verilmelidir) Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar faktöründe yük aldığı görülmüş ve bu faktör altında kabul edilmişlerdir. Her iki maddenin “başka lezbiyenler/biseksüeller” ve “lezbiyen çiftler” gibi ifadeler içeriyor olması, kültürümüz açısından lezbiyenlere ve lezbiyenliğe ilişkin tutumlar kategorisinde değerlendirilmesi makul görünmektedir.

LİHÖ'nün benlik saygısı ve yalnızlık düzeyi arasındaki ilişkiler ölçeğin yapı geçerliği için kanıt niteliğindedir. Önceki araştırmalarla da tutarlı olarak içselleştirilmiş homofobi düzeyi yüksek olan bireylerin düşük benlik saygısı ve yüksek yalnızlık duygusuna sahip oldukları gösterilmiştir (Levine, 1997; Peterson ve Gerrity, 2006; Szymanski ve Chung, 2001). Ölçeğin her bir alt ölçeği ile benlik saygısı düzeyi arasındaki ilişkiler incelendiğinde ise, benlik saygısı düzeyinin Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik (LKK) ve Diğer Lezbiyenlere Yönelik Tutumlar (DLYT) alt ölçekleri ile anlamlı bir ilişki göstermediği görülmektedir. Bu bulgu genel olarak orijinal çalışmanın bulgularıyla tutarlıdır; Szymanski ve Chung da yaptıkları araştırmada benlik saygısı ile LYADT ve DLYT alt ölçekleri arasında ilişki olmadığını belirtmişlerdir. Araştırmacıların bu bulguya getirdikleri açıklama, bu boyutların *diğer* lezbiyenlerle ve lezbiyenlikle ilgili olmasından kaynaklı, bireyin kendi benlik algısını kapsamadığı yönündedir. Benzer şekilde bizim toplumumuzda da kamusal kimlik boyutu, kişinin kendisini referans alarak değil toplumsal açıdan değerlendirilen bir konu olabilir. Dolayısıyla bu bulgu kişinin *kendi* cinsel yönelimini değerlendirmede benlik-saygısının açıklayıcı rolünü ortaya koyarken, *başkalarını* değerlendirdiği durumda benlik-saygısı dışındaki diğer değişkenlerin açıklayıcı rolüne işaret etmektedir (örn., toplumsal cinsiyet rolleri, kalıpyargılar vs.).

Yüksek düzeydeki içselleştirilmiş homofobinin, bireylerin cinsel yönelimini başkaları ile paylaşması konusunda sınırlandırıcı etkisi olduğu bilinmektedir (Szymanski, Kashubeck-West ve Meyer, 2008). Örneğin Rusya'da yapılan bir çalışmada aileye ve başkalarına cinsel yönelimini açıklama ile Lezbiyen Olarak Kamusal Kimlik ve Lezbiyen Olma Hakkında Kişisel Duygular alt ölçekleri arasında olumsuz yönde ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre erken yaşlarda ailesine cinsel yönelimini açıklayan ve cinsel yönelimini açık yaşayan bireylerin lezbiyen olma hakkındaki kişisel duygularının olumlu olduğu belirtilmektedir (Geiss, Horne ve Dunnavant, 2010). Bununla birlikte içselleştirilmiş homofobi ile aile üyelerine açılma arasında bir ilişki olmadığını belirten araştırmalar da bulunmaktadır (Kahn, 1991). Bu çalışmada cinsel yönelimi ailesi tarafından bilinmeyen kadınların, cinsel yönelimi ailesi tarafından bilenenlere göre içselleştirilmiş homofobi düzeylerinin yüksek oldu-

ğu görülmüş ve Geiss ve arkadaşlarının bu paraleldeki görüşü desteklenmiştir.

Benlik saygısı, yalnızlık düzeyi ve yaşam memnuniyetinin lezbiyenlerde ve biseksüel kadınlarda içselleştirilmiş homofobi düzeyini ne ölçüde yordadığını incelemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonucunda kadınların gelir düzeyi ve yalnızlık düzeyi arttıkça ve benlik saygısı ile yaşam memnuniyeti azaldıkça içselleştirilmiş homofobi düzeylerinin arttığı bulunmuştur. İlgili literatür incelendiğinde içselleştirilmiş homofobiye yönelik yapılan araştırmaların örneklemi genel olarak eğitim ve gelir düzeyleri yüksek kadınların oluşturduğu görülmektedir (bkz. Szymanski, Kashubeck-West ve Meyer, 2008). Gelir düzeyi yüksek ve kendini yalnız hisseden lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların cinsel yönelimleriyle barışık olamamasının farklı nedenleri olabilir. Bilindiği gibi lezbiyenler için sosyal destek kritik bir öneme sahiptir. Birçok araştırmada, lezbiyen topluluğuyla ilişkili olan, eşcinsel etkinliklere katılan ve eşcinsel birey olmanın anlamını keşfeden lezbiyenlerde düşük düzeyde içselleştirilmiş homofobi olduğu gösterilmiştir (Fingerhut, Peplau ve Ghavami, 2005). Bu noktada lezbiyen topluluklarda kendini var eden bireylerin, hem sosyal destek sağlama (diPlacido, 1998) hem de heteroseksist toplumun yarattığı gerilimi azaltması bakımından psikolojik olarak kendilerini iyi hissetmeleri söz konusudur. Dolayısıyla heteroseksist ve homofobik bir toplum içinde kendini yalnız hisseden, yaşam memnuniyeti ve benlik saygısı düşük olan kadınların cinsel yönelimlerine ilişkin homofobik tutum geliştirmeleri beklendik bir durumdur. Ayrıca lezbiyenler ve biseksüel kadınlar gelir düzeyleri yükseldikçe sosyal desteğe ulaşma konusunda daha fazla engellenmişlik yaşıyor olabilirler ve buna bağlı olarak daha fazla içselleştirilmiş homofobi yaşıyor olabilirler. İleriki araştırmalarda lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların içselleştirilmiş homofobi düzeylerini anlamada özellikle sosyal destek kaynaklarının ya da bir partnerin olup olmaması, ilişki süresi gibi değişkenlerin incelenmesinin bu olası açıklamalara destek sağlayacağı düşünülmektedir.

İçselleştirilmiş homofobi düzeyinin psikososyal problemlerle ilişkisinde, lezbiyen ve biseksüel kadınların cinsel yönelimlerini kabullenmeleri ve sahiplenmelerinin kritik bir öneme sahip olduğu bilinmektedir. Toplum tarafından şiddete, nefrete, aşağılanmaya ve duygusal/fiziksel saldırılara maruz kalan eşcinsel bireylerin, heteroseksist toplumun bakış açısını bilinçli ya da bilinçsiz içselleştirmeleriyle birlikte depresyon, anksiyete, kendine ve eşcinselliğe öfke, psikolojik stres, çarpık beden algısı, alkol kötüye kullanım gibi problemlere sahip olma oranları artış göstermektedir (bkz. Szymanski ve ark., 2008). Ailesi tarafından uzmanlara “iyileşsin”(!) diye götürülen eşcinsellerin sayısı azımsanmayacak kadar fazladır. Aynı şekilde içselleştirilmiş homofobi ne-

deniyle suçluluk, utanç ve kendine öfke duyan eşcinsel bireylerin sayısı da az değildir. Bunlara, özellikle toplumun kadına ve kadınlığa bakış açısındaki erkek egemen ideoloji de eklendiğinde, lezbiyen ve biseksüel kadınların içselleştirilmiş homofobi düzeylerinin bilinmesinin neden kritik bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Çalışmamız bu noktadan hareketle değerlendirildiğinde, Lezbiyenlerde İçselleştirilmiş Homofobi Ölçeği'nin hem alan çalışmalarında hem de klinik ortamlarda uygulanarak, lezbiyen ve biseksüel kadınların içselleştirilmiş homofobi düzeylerinin güvenilir bir şekilde ölçülebileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın sınırlılıklarından biri örneklem grubunun görece küçük olmasıdır. Katılımcıların çoğunun internet üzerinden araştırmaya katılması ise diğer bir sınırlılıktır. Ayrıca örneklemimizi oluşturan kadınların büyük çoğunluğu kendilerini açıktan lezbiyen ya da biseksüel olarak tarifleyen kadınlardır; cinsel yönelimini açık yaşayamayan ve LGB topluluklarıyla daha az ilişki içerisinde olan kadınların ileriki araştırmalarda içselleştirilmiş homofobi düzeyleri ile olası değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde fayda vardır.

İleriki çalışmalarda kültürümüzde içselleştirilmiş homofobi ile depresyon, somatik semptomlar, sosyal destek algısı, stres, kimliğini açmama, toplumun eşcinselliğe ilişkin tutum ve algıları, devletin eşcinsellere yönelik yasaları, yaptırımları gibi olası aracı ve belirleyici değişkenler arasındaki ilişkilerin araştırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Uzmanlar içselleştirilmiş homofobinin kalıcı bir kişilik özelliği mi yoksa zaman ve koşullar içerisinde değişime uğrayan bir stres faktörü mü olduğu konusunda henüz hem fikir değildirler (Fingerhut ve ark., 2005). Meyer (2003) yaptığı çalışmada içselleştirilmiş homofobiyi koşullara ve zamana göre değişen bir stres faktörü olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu noktadan hareketle içselleştirilmiş homofobinin sürekliliğindeki artış ya da azalışındaki faktörlerin neler olduğunu ve kişinin kimlik gelişimi üzerinde nasıl rol oynadığını belirleyebilmek amacıyla boylamsal çalışmaların yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Kaynaklar

Balsam, K. F. ve Szymanski, D. M. (2005). Relationship quality and domestic violence in women's same-sex relationships: The role of minority stress. *Psychology of Women Quarterly*, 29, 258-269.

Çırakoğlu, O. C. (2006). Perception of homosexuality among Turkish university students: The roles of labels, gender, and prior contact. *The Journal of Social Psychology*, 146(3), 293-305.

Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adölesanlarda benlik saygısı*. Yayınlanmamış uzmanlık tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri ABD, Ankara.

Çolak, O. (2009). *Eşcinsellere yönelik nefret suçları ve toplumun bu suçlar kapsamında faile ve mağdura yönelik tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.

De Montefiores, C. ve Schultz, S. J. (1978). Coming out: Similarities and differences for lesbians and gay men. *Journal of Social Issues*, 34(3), 59-72.

Demir, A. (1989). UCLA Yalnızlık Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 14-19.

diPlacido, J. (1998). Minority stress among lesbians, gay men, and bisexual: A consequence of heterosexism, homophobia, and stigmatization. G. M. Herek, (Ed.), *Stigma and sexual orientation: Understanding prejudice against lesbians, gay men, and bisexuals* içinde (138-159). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Doğan, S., Doğan, M., Beştepe, E. ve Eker, E. (2008). Eşcinsellik Tutum Ölçeği geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması: Bir ön çalışma. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9, 84-90.

Duyan, V. ve Gelbal, S. (2004). Lezbiyen ve geylere yönelik tutum (LGYT) ölçeği: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. (Attitudes toward lesbians and gays (LGYT) scale: Reliability and validity study). *Turkish Journal of HIV/AIDS*, 7, 106-112.

Ertan, C. (2008). Hegemonic masculinity and homosexuality: Some reflections on Turkey. *Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, (EHD ISSN 1309-1328), cilt 1/4, <http://www.ethosfelsefe.com/ethosdiyaloglar/main/?page=oku&id=29>

Erol, A. (2008). *Türkiye'de eşcinsel olmak: Söyleşiler Mart-Kasım 2008*. Ankara: Kaos GL Yayınları, Ayrıntı Basımevi.

Fingerhut, A. W., Peplau L. A. ve Ghavami, N. (2005). A dual-identity framework for understanding lesbian experience. *Psychology of Women Quarterly*, 29, 129-139.

Gartrell, N. (1984). Combating homophobia in the psychotherapy of lesbians. *Women & Therapy*, 3, 13-29.

Geiss, M., Horne, S. ve Dunnavant, B. (2010). A Cross-Cultural Examination of the Lesbian Internalized Homophobia Scale (LIHS) with Russian Lesbians. *AWP Annual Conference*, Şubat, Portland Marriott Waterfront Downtown, Portland, <http://www.allacademic.com/meta/p399_819_index.html>

Gelbal, S. ve Duyan, V. (2006). Attitudes of University Students toward Lesbians and gay men in Turkey. *Sex Roles*, 55, 573-579.

Göregenli, M. (2003). Bir gruplar arası ilişki ideolojisi olarak homofobi ve homofobik şemalar. *Lezbiyen ve Geylerin Sorunları ve Toplumsal Barış İçin Çözüm Arayışları Sempozyumu*, Mayıs. Ankara: Ayrıntı Basımevi.

Güney, N., Kargı, E. ve Çorbacı-Oruç, A. (2004). Üniversite öğrencilerinin eşcinsellik konusundaki görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Journal of HIV/AIDS*, 7, 131-137.

Herek, G. M. (1984). Beyond "homophobia": A social psychological perspective on attitudes toward lesbians and gay men. *Journal of Homosexuality*, 10(1/2), 1-21.

Herek, G. M. ve Glunt, E. K. (1993). Interpersonal contact and heterosexuals' attitudes toward gay men: Results from a national survey. *Journal of Sex Research*, 30, 239-244.

Herek, G. M., Cogan, J. C., Gillis, J. R. ve Glunt, E. K. (1998). Correlates of internalized homophobia in a community sample of lesbians and gay men. *Journal of the Gay and Lesbian Medical Association*, 2, 17-25.

Kahn, M. J. (1991). Factors affecting the coming out process for lesbians. *Journal of Homosexuality*, 21(3), 47-70.

Keçe, C. (2009). *Eşcinsellik kader değildir*. Ankara: Ütopya Grafik.

- Levine, H. (1997). A further exploration of the lesbian identity development process and its measurement. *Journal of Homosexuality*, 34(2), 67-78.
- Malyon, A. K. (1982). Psychotherapeutic implications of internalized homophobia in gay men. *Journal of Homosexuality*, 7, 59-69.
- Martin, J. L. ve Dean, L. L. (1987). *Ego-Dystonic Homosexuality Scale*. Yayınlanmamış çalışma, Columbia University, New York. <<http://psychology.ucdavis.edu/rainbow/html/ihpitems.html>> adresinden alınmıştır.
- Mayfield, W. (2001). The development of an internalized homonegativity inventory for gay men. *Journal of Homosexuality*, 41(2), 53-76.
- McCarn, S. R. ve Fassinger, R. E. (1996). Revisioning sexual minority identity formation: A new model of lesbian identity and its implications for counseling and research. *The Counseling Psychologist*, 24, 508-534.
- McGregor, B. A., Carver, C.S., Antoni, M. H. Weiss, S., Yount, S. E. ve Ironson, G. (2001). Distress and internalized homophobia among lesbian women treated for early stage breast cancer. *Psychology of Women Quarterly*, 25, 1-9.
- Meyer, I. H. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin*, 129, 674-697.
- Neisen, J. H. (1993). Healing from cultural victimization: Recovery from shame due to heterosexism. *Journal of Gay & Lesbian Psychotherapy*, 2(1), 49-63.
- Oksal, A. (2008). Turkish family members' attitudes toward lesbians and gay men. *Sex Roles*, 58, 514-525.
- Okutan, N. (2010). *Eşcinsellere yönelik tutumlar: Cinsiyetçilik, romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılar ve yetişkin bağlanma biçimleri açısından bir değerlendirme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, A.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, E. ve Kozacıoğlu, G. (1996). Erkek eşcinsellerde anksiyete ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi. *IX. Ulusal Psikoloji Kongresi*, İstanbul, Türkiye.
- Peterson, T. L. Ve Gerrity, D. A. (2006). Internalized homophobia, lesbian identity development and self-esteem in undergraduate women. *Journal of Homosexuality*, 50, 49-75.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Ross, M. W. ve Rosser, B. R. (1996). Measurement and correlates of internalized homophobia: A factor analytic study. *Journal of Clinical Psychology*, 52, 15-21.
- Roth, S. (1985). Psychotherapy with lesbian couples: Individual issues, female socialization, and the social context. *Journal of Marital and Family Therapy*, 11, 273-286.
- Russell, D., Peplau, L. A. ve Cutrona C. E. (1980). The Revised UCLA Loneliness Scale: Concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, 472-480.
- Sakallı, N. ve Uğurlu, O. (2001). The effects of social contact with homosexuals on heterosexual Turkish university students' attitudes towards homosexuality. *Journal of Homosexuality*, 42(1), 53-62.
- Sakallı, N. (2002). The relationship between sexism and attitudes toward homosexuality in a sample of Turkish college students. *Journal of Homosexuality*, 42(3), 53-64.
- Sakallı, N. ve Uğurlu, O. (2002). The effects of social contact with a lesbian person on the attitude change toward homosexuality in Turkey. *Journal of Homosexuality*, 44, 111-120.
- Sakallı-Uğurlu, N. ve Uğurlu, O. (2004). Eşcinsellik ve eşcinselliğe ilişkin tutumlar: Önyargı ve ayrımcılık. *Kaos GL, geylerin ve lezbiyenlerin sorunları ve toplumsal barış için çözüm arayışları* içinde (51-63). Ankara: Kaos GL Kitapları.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2006). Eşcinsellere ilişkin tutumlar: Türkiye'de yapılan görgül çalışmalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 9(17), 53-69.
- Saraç, L. (2008). Sporda homofobi ölçeği: Türkçe'ye çevrilmesi ve adaptasyonu. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(4), 238-249.
- Shidlo, A. (1994). Internalized homophobia: Conceptual and empirical issues in measurement. B. Grene ve G. M. Herek, (Ed.), *Lesbian and gay psychology: Theory, research and clinical application* içinde (176-205). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Szymanski, D. M. ve Chung, Y. B. (2001). The Lesbian Internalized Homophobia Scale: A rational/theoretical approach. *Journal of Homosexuality*, 41(2), 37-52.
- Szymanski, D. M., Chung, Y. B. ve Balsam, K. (2001). Psychosocial correlates of internalized homophobia in lesbians. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 34, 27-38.
- Szymanski, D. M. ve Chung, Y. B. (2002). Internalized Homophobia in Lesbians. *Journal of Lesbian Studies*, 7(1), 115-125.
- Szymanski, D. M. ve Kashubeck-West, S. (2008) Mediators of the relationship between internalized oppressions and lesbian and bisexual women's psychological distress. *The Counseling Psychologist*, 36(4), 575-594.
- Szymanski, D. M., Kashubeck-West, S. ve Meyer, J. (2008). Internalized Heterosexism: Measurement, Psychological Correlates, and research directions. *The Counseling Psychologist*, 36, 525-574.
- Şah, U. (2009). *Türkiye'deki gençlerin cinsel yönelimlerine ilişkin sosyal temsilleri ve homofobi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, A.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Wagner, G., Serafini, J., Rabkin, J., Remien, R. ve Williams, J. (1994). Integration of one's religion and homosexuality: A weapon against internalized homophobia? *Journal of Homosexuality*, 26(4), 91-109.
- Weinberg, G. (1972). *Society and healthy homosexual*. Boston, MA: Alyson.
- Yüksel, M. (2002). *The predictors of mental health and suicide probability among homosexual men in Turkey*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, ODTÜ, Ankara.

Summary

Turkish Adaptation of the Lesbian Internalized Homophobia Scale: A study of Validity and Reliability

Pınar Öztürk
Hacettepe University

Yeliz Kındap
Cumhuriyet University

At the beginning of 1970s, the term 'homophobia' was used for stating antipathy, delusive fear and intolerance towards homosexuality and homosexuals (Weinberg, 1972). Internalized Homophobia (IH) has been defined as the internalization of lesbians, gays and bisexuals for prejudices, attitudes and assumptions of the society related to homosexuality (Malyon, 1982; Shildo, 1994).

In Turkey, similar to many societies, homosexuality is perceived as a situation deviating from normal by many people. (Gelbal & Duyan, 2006; Sakallı & Uğurlu). The fact that in our country doctors who claim homosexuality to be 'a treatable illness' still exists (e.g., Kece, 2009) and the discrimination and legal injustices that homosexuals are exposed to in their career life and their deprivation from living rights via murders just because of their sexual affiliations summarize the homophobic situation in Turkey (Erol, 2008). Because of the heterosexual and prejudiced attitudes of the society, many homosexuals in Turkey cannot reveal their homosexual identities (Öztürk & Kozacıoğlu, 1996) or they experience psycho-social problems related to their own sexual tendencies. IH reveals itself as isolation, one's fear of own discovery, self denial: self hatred and shame, moral and religious condemnation of homosexuality; negative attitudes towards other lesbians and uneasiness with the idea of children being raised in a lesbian home (Gartnell, 1984; Neisen, 1993; Ross & Rosser, 1996).

Research findings regarding the relation between self esteem and IH show variations. Some studies show that individuals with high IH have low self esteem (Szymansky & Chung, 2001; Szymansky & Kashubeck-West, 2008) while others find that there is not a relationship (Herek et al., 1997; McGregor et al., 2001). Therefore it is considered significant to study IH because (1) it is phenomenon experienced by gays, lesbians and bisexuals due to living in a homophobic/heterosexual society (2) it is related to psychosocial problems such as depression, low self esteem, intimacy, suicidal tendency

(diPlacido, 1998; Szymanski & Chung, 2001) (3) it is an important aspect for understanding and helping homosexual individuals who want to get counseling services due to their psychological problems and finally (4) the findings of the studies regarding IH may help provide lesbians and gays interventions that will improve their psychosocial development and prevent their psychological stress (Shildo, 1994).

Examined literature indicates that Lesbian Internalized Homophobia scale (LIHS) developed by Szymansky and Chung (2001) contributes to understand and to determine the perceptions of lesbian women regarding their own sexual affiliation and to reveal their relationship with possible psycho-social problems.

In Turkey although there are studies that measured attitudes towards lesbians and gays, it is seen that there are no measurements to measure IH, therefore there are not published studies that evaluate the relationship between IH and related psychosocial variables. In the light of those facts, this study aims to investigate the psychometric characteristics of LIHS developed by Szymansky and Chung (2001) as a sample of lesbian and bisexual women in Turkey.

Method

Sample

The participants were composed of 140 Turkish lesbian and bisexual women who live in Istanbul (43.5 %), Ankara (38.4 %) and other cities (Muğla, Eskişehir etc.). The women that participated in the study who had an emotional and/or physical relationship with their own sex at least once described their sexual affiliation as lesbians (61.3 %), bisexual (36.5 %) and heterosexual (2.2 %). The age range of the participants was between 18 and 50 ($M_{age} = 27.8, S = 6.33$).

When the education level of the women were evaluated on a 8-point scale (1 = illiterate and 8 = PhD) 1.4 % of the women graduated from primary school, 16.2 %

graduated from high school, 7.4 % two-year academic degree, 41.9 % from the university, 14.7 % from MA and 18.4 % continue with their university education. Life satisfaction of the women was evaluated on a 7 point scale (1 = not at all, 7 = very satisfied) and the average satisfaction was 4.87 ($S = 1.17$).

Materials

Internalized Homophobia. Participants' level of IH was assessed using the Lesbian Internalized Homophobia Scale (LIHS; Szymanski & Chung, 2001), which consists of 52 theoretically derived items reflecting internalized negative attitudes concerning lesbianism across five dimensions: Personal feelings about being a lesbian, connection with the lesbian community, public identification as a lesbian, attitudes towards other lesbians, and moral and religious attitudes toward lesbianism. Responses were scored on a 7-point Likert scale ranging from 1 (strongly disagree) to 7 (strongly agree). Reported alpha and test-retest reliability for scores on the LIHS were .94 and .93, respectively (Szymanski, 2001; Szymanski & Chung, 2001). Balsam and Szymanski (2005) modified several of the LIHS items to be inclusive of bisexuals. Example of items include "I am not worried about anyone finding out that I am lesbian/bisexual woman" and "I hate myself for being attracted to other women".

Loneliness. Loneliness was assessed using the Revised UCLA Loneliness Scale (Russell, Peplau, & Cutrona, 1980) which consists of 20 items, half reflecting satisfaction with social relationships and half reflecting dissatisfaction. Turkish adaptation of original scale was made by Demir (1989). In the current study, Cronbach's alpha was .95.

Self-Esteem. Self-esteem was assessed by using the Rosenberg Self-Esteem Scale (RSE) which consists of 10 statements reflecting self-acceptance and self-worth (Rosenberg, 1965). Original scale was adapted to Turkish by Çuhadaroğlu (1985). In the current study Cronbach's alpha was .86.

Procedure

The scales of the study were delivered to the participants and applied in 3 different ways:

1. Contained the instructions and scales of the study, a blog address was prepared (www.arastirmaprojesi.blogspot)
2. Lesbians and bisexual women were asked to deliver the blog address to their social networks
3. Printed copies of the scales were delivered to participants by KAOS GL Organization in anti Homophobia meeting. They were informed that anonymity would be preserved and the participation was voluntarily actualized.

Results

Translation Procedure and Content Validity

Two sets of items were translated to Turkish by a group of researchers. The opinion and feedbacks of four researchers -two experts in LBGT literature and two experts in developmental psychology- were taken. All views were evaluated and the items that best represented the original sets were determined and the final forms were designed by the researchers.

Construct Validity (Factor Analysis)

Before Principal Components Analysis, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) value was evaluated to determine whether the sample is pertinent for further analyses. KMO value was found as .84, a value which is sufficient for factor analysis. Thirteen factors emerged with eigenvalues over 1 as a result of Principal Components Analysis and these thirteen factors explained 70.68 % of the variance. Screen plot indicated that 5 factors were pertinent for the factor analysis. Furthermore Parallel analysis was conducted to determine the number of factors and the results revealed that four factors were appropriate. When the items were forced to five factors with varimax rotation, it was seen that the fifth factor does not meet factor analysis criterion (the item with the highest factor load below .50) and the items were forced into four factors. As a result of the analyses different from the original scale personal feelings about being a lesbian and morale and religious attitudes toward lesbianism subscales loaded under one factor and the factor was named "personal feelings about being a lesbian and about moral/religious attitudes". The items that loaded on two factors were represented under the factors as in the original scale.

The Validity of LIHS

Two ways were used to test the validity of the questionnaire. First, the extreme scores were compared to each subscale. The top 27 % of the sample was labeled as the upper group and the bottom 27 % as the lower group. The scores from each subscale were compared between upper and lower group by *t*-tests. The results indicated that the mean difference between the upper and lower groups were significant. Second, the correlations between subscales and loneliness, and self esteem were computed to determine construct validity of the questionnaire.

The relationships of the subscales among each other and with the scale were found to be positive and significant. The subscales 'connection with the lesbian community' and personal feelings about being a lesbian were negatively related to self esteem and the subscales' public identification as a lesbian" and "attitudes towards

other lesbians” subscales were not related to self esteem. All subscales except for attitudes towards other lesbians were negatively related to loneliness. In addition, it was seen that subscale scores and the total score were negatively related to women’s life satisfaction. Total score of the scale was negatively related to self esteem and positively related to loneliness.

Reliability (Internal Consistency)

Cronbach alphas were computed to test internal consistency coefficients. Alphas were .91 for public identification as a lesbian, .91 for connection with the lesbian community, .88 for personal feelings about being lesbian and moral/religious attitudes, and .78 for attitudes toward other lesbians subscale.

Discussion

This study aimed to adopt Lesbian Internalized Homophobia scale to Turkish and test the psychometric characteristics of the adoption. When the study findings are evaluated, it is seen that the test meets the validity and reliability criteria. Internal consistency and validity coefficients are parallel to the values of the original scale. Therefore, it can be concluded that the scale has the psychometric characteristics to evaluate the level of IH of lesbian and bisexual women in Turkey.

Although the findings of the study are in general similar to the findings of Szymanski and Chung (2001) there are some differences. Szymanski and Chung defined “Personal Feelings about Being a Lesbian” and “Moral and Religious Attitudes Toward Lesbianism” as separate constructs, while they are defined as one construct in this study and named as ‘Personal Feelings About Being a Lesbian and Moral/Religious Attitudes’. Again it was seen that different from the original scale 36th item of the factor Connection with the Lesbian

Community (CLC) and 48th item of the factor Moral and Religious Attitudes toward Lesbianism (MRATL) were loaded under the factor Attitudes toward Other Lesbians (ATOL). Because both items contain expressions such as “other lesbians/bisexuals” and “lesbian couples” it is culturally appropriate that these items were viewed as attitudes toward other lesbians and lesbianism.

The relationship between LIHS and loneliness and self esteem is a proof for construct validity. Previous studies consistently found that individuals with high levels of IH have low self esteem and high levels of loneliness (Levine, 1997; Peterson & Gerrity, 2006; Szymanski & Chung, 2001).

As a result of the regression analyses conducted in order to examine how much self esteem, loneliness and life satisfaction predict the level of lesbian and bisexual IH, it was seen that as the income and loneliness levels of the women increased, and as self esteem and life satisfaction decreases, the level of IH increased. There may be several reasons why women with high income levels and lonely women are not in peace with their sexual affiliations.

As known for the lesbian individuals social support is significant. Individuals that self actualize themselves in homosexual societies feel better both because of the social support provided (diPlacido, 1998) and because it reduces the tension created by the heterosexual society. In further studies it may be examined whether having a partner or existence of social support contributes to understanding the IH levels of lesbian and bisexual women.

One of the limitations of this study is the relatively small sample size. In addition most of the women in the sample are openly defining themselves as lesbians or bisexuals. It will be useful to include women who cannot experience their sexual affiliation openly or who are not in Contact with LGB societies in further studies.